

Altă schimbare în relațiile româno-americane?

Numărul
250

David Funderburk Nestor Rates

pag
4-5

Interviul săptămânii

Victor Ciorbea

**Nu toate
sindicatul
pot fi
controlate
de Putere**

pag 8-9

**Consiliul European – îngrijorat
de războiul primarilor**

pag 6

**H.-R. Patapievici despre
clasa politică a regimului Iliescu**

pag 11

**Ilie Șerbănescu: România intră
în Europa, românul suportă costurile**

pag 3

Vorbim, de câțiva ani buni, despre „intrarea în Europa” cu aproape aceeași nestăvilită demagogie și incoerență verbală cu care se făceau referințe la „viitorul luminos”. Or, dacă „viitorul luminos” reprezintă o vagă și periculoasă utopie, integrarea europeană ar trebui să fie privită ca un proiect concret, realizabil într-un răstimp previzibil, cu avantaje dar și costuri. A transfera asupra acestui proiect încărcătura utopică și milenaristă a „viitorului luminos” este, de aceea, nu doar o eroare practică, dar oferă și garanția insuccesului. Oare se cunoaște cu claritate la noi, de fapt, ce ar reprezenta, nu vaga „intrare” într-o incertă Europă, ci cooptarea precisă a României în structurile Uniunii Europene, fie chiar și în forma „atenuată” a Tratatului de asociere care va intra în curând în vigoare? Oare se spune clar poporului român ce anume presupun cooptarea și asocierea, care sînt condițiile de îndeplinit pentru economie, pentru structura socială, pentru legislație? Probabil că foarte mulți își reprezintă „intrarea în Europa” sub forma unui torent de ECU venit să ne scoată din toate dificultățile. Face ceva Guvernul pentru a schimba această atitudine? Aproape nimic.

În schimb, mergi în piață și constai că untdelemnul românesc costă cca 1.100-1.200 lei/l, în timp ce untdelemnul belgian (din Uniunea Europeană deci) costă 1.500 lei/l. Prețul produsului străin e ceva mai mare, desigur, dar calitatea sa este net superioară, ambalajul e elegant și „ergonomic”, în recipiente de plastic ușoare și care nu se varsă. Te întrebă atunci ce se va întâmpla cînd, în urma diferitelor etape ale „intrării în Europa”, vor dispărea anumite taxe vamale? Răspuns simplu: uleiul românesc va fi nu doar mai prost, dar și mult mai scump decît cel „european”, și atunci nu va mai fi cumpărat de nimeni, cu consecințele de bănuț asupra producătorilor. Iar același lucru se va petrece și cu untul, carnea etc.

ANDREI CORNEA

Europa – „viitor luminos”

Încerci alături, într-un magazin alimentar. Numărul produse manufacturate românești vandabile este infim și, de aceea, majoritatea magazinelor private nici nu le mai acceptă. După cinci ani de reformă, minunata noastră industrie alimentară aliniază exact aceleași borcane cu compoturi și gemuri de uz cazon, aceleași conserve cu hidoase tocănițe și bulioane, cu mazare furajeră „extra” sau cu famelici stavriți marinați, conserve ce și pe timpuri se uneau pe rafturi cu praful patriei. Nici măcar neașele și ponositele etichete, expresie a socialismului biruitor, nu au fost schimbate. Doar la prețuri „s-a mai umblat” și chiar atît de mult încît aceste produse nu sînt nici măcar mult mai ieftine decît corespondentele lor de import, taxate totuși amabil de guvernul Văcăroiu. Iarăși, ce se va întâmpla cînd, spre a-și respecta angajamentele, taxele de import vor trebui reduse? Sau guvernul nu-și va respecta nici aceste angajamente? Guvernul, speră unii, va fi patriot, căci altminteri multe din amintirile delicioase ale socialismului biruitor au să piară laolaltă cu industria alimentară și, desigur, laolaltă cu ramurile agricole respective – mindria patriei noastre în tranziție.

Cei cinci ani de „reformă” parcă nu au afectat deloc producția românească de bunuri de consum. Ce investiții străine majore, în afară de Coca-Cola și de Palmolive, au existat în România? Nu au existat. Ce s-a făcut pe plan național pentru a pregăti economia noastră pentru asocierea cu Uniunea Europeană. Aproape nimic. Iar aceasta într-un moment cînd perspectiva intrării în Uniunea Europeană a nelineștit suficient o parte a opiniei publice din Austria sau Suedia. Se vociferează în schimb la nesfîrșit și pe toate tonalitățile despre „intrarea în Europa” și despre cît de mult această „intrare” este pe deplin meritată de România. Totul se rezumă la fraze, la lungi discursuri nici măcar agreabile din punct de vedere retoric. Din acest ultim punct de vedere, adică cel retoric, Europa – „viitor luminos” ne aparține! Dar de Europa adevărată, cea a Uniunii Europene, a economiei eficiente, a modernității, ne aflăm, din păcate, mai departe decît oricînd. La urma-urmelor, nu așa ceva și doresc emulii ceașismului din guvern și din majoritatea parlamentară?

ILIE ȘERBĂNESCU

România și românul în Europa

sint obiectul unor umilinte de nedescris. Uniunea Europeană nu admite pentru români nici măcar ca viza eliberată de către unul din statele membre să fie valabilă și pentru celelalte, așa cum operează pentru țările considerate de partea lor a gardului.

Evident, despre statutul României în Europa vorbește mai bine decât orice altceva statutul românului în Europa. Statut în curs de înăsprire – culmea! – tocmai pe măsura „destinderii” celui pentru oficialitățile românilor.

Nepăsarea celestă a Bucureștiului

Place sau nu place, ultimele luni au adus o ușor de remarcat schimbare în atitudinea unor cancelarii occidentale față de România d-lui Iliescu. Schimbare ce nu poate avea decât motivații legate de interese strategice, pentru că, de fapt, nimic fundamental, sau chiar numai semnificativ, nu s-a schimbat în ultimele luni în România. Aceiași la putere. Nici mai buni, nici mai răi. Ba, văzând că primesc din exterior mirul din partea celor a căror recunoaștere o caută de cițiva ani, sint parcă mai puțin toleranți față de cei care în interior ar lua în serios jocul de-a democrația. Presa scrisă este pusă pe butuci, găsindu-se formula acoperitoare politic de a o face: presupusa lipsă fizică de hirtie. În economie, în afara unei anumite stabilizări la nivel macroeconomic, obținută pe mîna politicii FMI, nu s-a realizat nici o schimbare de substanță în economia reală care să determine o modificare a percepției față de România și perspectivele ei economice.

Probabil, tocmai datorită faptului că este determinată de interese strategice și nu de acele schimbări așteptate și de dorit în România, noua atitudine de disponibilitate a unor cancelarii occidentale față de România d-lui Iliescu are caracteristici aparte. Dar numai aparent curioase și deloc întimplătoare.

După ce participarea României d-lui Iliescu la diferite structuri organizaționale și instituționale europene fusese blocată, toate porțile acestora au fost deodată deschise. România a devenit membră a Consiliului European, asociată la Uniunea Europeană, participantă la Parteneriatul pentru pace al NATO, la programele Uniunii Europene Occidentale etc. Președintele Iliescu poate spune că România domniei sale a și intrat în Europa! Cu toate că este o racordare doar la nivelul „reprezentanților” României și nu a României ca atare!

Pentru român nu s-a schimbat însă nimic. El este tratat în continuare ca din afara gardului Europei. Ba, dimpotrivă, accesul său peste gard a fost înăsprit în ultimele săptămîni: noi dovezi de la serviciu – nu numai că ai slujbă, dar și garanția că o vei avea și la întoarcere; noi formulare peste formulare, noi parafări pe invitații etc. sint necesare pentru dobîndirea unei vize. În timp ce polonezii, cehii, maghiarii, slovacii, slovenii, croații se plimbă fără probleme și fără vize prin toată Europa, românii

sint emisarii românilor, ci ai unui regel care, din interese greu de înțeles, se comportă ca și cum problema nici n-ar exista.

sint emisarii românilor, ci ai unui regel care, din interese greu de înțeles, se comportă ca și cum problema nici n-ar exista.

Stînd de cinci ani cu mîna întinsă întru cerșirea din partea Occidentului a unei bunăvoințe politice și financiare, oficialitățile de la București nu au cum să abordeze în spiritul demnității naționale problemele legate de tratamentul umilitor și discriminatoriu al românilor. Organizarea unei asistențe juridice și logistice pentru românii ajunși ilegal sau care încalcă legile prin Occident ar demonstra responsabilitate și ar oferi argumente pentru a se cere un tratament normal față de conaționali respectabili și chiar pentru impunerea reciprocității de tratament dacă asemenea exigențe perfect îndreptățite n-ar găsi ecou. Și-au pus oficialitățile de la București măcar întrebarea: cum ar reacționa cele de la Budapesta sau Varșovia dacă cetățenii lor s-ar bucura din partea „Europei” de tratamentul rezervat românilor?

Forțele din arcul de stînga, de ale căror bătaii cu pumnul în piept zăngănesc văile României cînd vorbesc de Ștefan cel Mare, Mihai Viteazul și Avram Iancu, adică despre ceea ce nu prea costă nimic, tac milc în problema strict concretă a tratamentului românului, dovedind că naționalismul pe care îl afișează nu este cițuși de puțin o mistuitoare preocupare față de soarta românilor, ci doar o mască pentru promovarea unor interese politice partizane.

Opoziția – care la adăpostul aceluiași pașapoarte speciale sau vize peste rînd își plimbă reprezentanții pe la diferite colocvii și reuniuni unde se discută, desigur, despre „integrarea în Europa”, drepturile omului și alte asemenea – tace și ea chitic, din păcate, vrînd parcă să ne atragă atenția că nu este cu nimic mai brează decât cei de la putere.

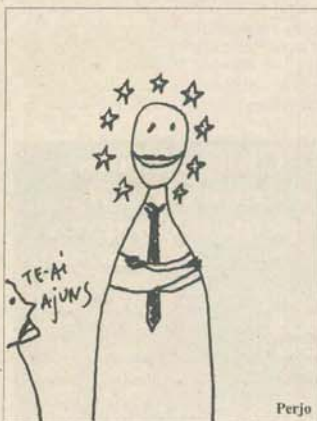
Datorită unui straniu consens – care reunește oficialitățile, dar și opoziții politice –, nimic nu se va face probabil întru apărarea demnității individuale a românilor (problemă de fapt națională), invocîndu-se atît lipsa mijloacelor financiare pentru organizarea unei asistențe juridice și logistice, cît și motivul că introducerea tratamentului reciproc egal ar descuraja investitorii străini. Ce mai contează că aceștia tot nu vin?!

Și dacă tot nu se va face nimic (întrucît clasa politică, indiferent de culoare, își apără de fapt privilegiile față de românii de rînd), acești minunați reprezentanți ai noștri ar trebui îndemnați să întreprindă măcar ceva: să-i roage pe interlocutorii lor occidentali să fie mai reținuți cînd scapă caii în povești despre „rădăcini și moșteniri comune”, „integrare în Europa” etc., pentru că asemenea entuziasme sună îngrozitor de cinic.

Moral sau nu, justificat sau nu de comportamentul reprobabil al unor români, dreptul țărilor occidentale de a-i trata așa cum doreș pe români este de necontestat și de nediscutat.

Statul român însă, dator față de cetățenii săi indiferent dacă sint „buni” sau „răi”, are obligația – cel puțin în numele acelora dintre ei care sint onorabili și loviți pe nedrept – să răspundă prin reciprocitate, adică cerînd cetățenilor occidentali absolut aceleași condiții pretinse de guvernele lor cetățenilor români: invitație oficială autentificată la notariat și aprobată de primărie, adeverință de sala-

Cetățeanul nu poate aștepta nimic de la nimeni

riat, certificat de concediu de odihnă, declarație de avere, extras de cont din bancă etc., etc. Indiferent de consecințe, este o chestiune de demnitate națională.

Beneficiari ai unui tratament privilegiat la adăpostul pașapoartelor diplomatice, „reprezentanții” României manifestă o atitudine inadmisibilă de dezinteres față de această dramatică problemă, vrînd parcă să dovedească cu tot dinadinsul că nu

Librării în țară în care găsiți revista „22” săptămînal

- ALBA IULIA: „Biconfort”, Str. Republicii nr. 5, tel. 81.18.33
- ARAD: „C & M Anticariat”, Str. Lucian Blaga nr. 2-4, tel. 21.77.49
- BRAȘOV: „Bibliopola”, în incinta magazinului STAR (parter)
- CÎMPINA: Casa Cărții „Libra”, B-dul Carol I, bl. 14 G, tel. 33.38.63
- SIBIU: Librăria „Humanitas”, Str. N. Bălcescu nr. 16, tel. 21.14.34
- SATU-MARE: „Principe Livis”, Str. Țibleșului nr. 1, tel. 71.75.03

David Funderburk va avea iar un cuvânt de spus

În fine, ce ar putea însemna pentru relațiile româno-americane victoria republicanilor în alegerile din 8 noiembrie? Au republicanii o poziție diferită de cea a democraților față de Europa Centrală și Răsăriteană?

Există tradiția unei politici externe bipartizane aici în America. Dar se pot întrevădea deosebiri de accent și abordare, având în vedere că unii dintre republicani, în special senatorul Jesse Helms, care ar urma să preia în ianuarie președinția Comisiei de afaceri ex-

David B. Funderburk

terne a Senatului, privesc cu mai mult scepticism evoluțiile din Rusia și Europa Răsăriteană și prezenta la putere a unor foști comuniști. Este de presupus că acest scepticism se va referi și la România. Mai direct ar urma să aibă un impact asupra relațiilor româno-americane alegerea în Camera Reprezentanților a fostului ambasador american la București, David Funderburk. El are o legătură strânsă cu senatorul Helms, care reprezintă același stat, Carolina de Nord. Dl. Funderburk, numit la București de președintele Reagan, a denunțat foarte viguros regimul Ceaușescu și a argumentat cu insistență în disputele interne din administrație pentru o schimbare radicală a politicii americane față de România lui Ceaușescu. El este un bun cunosător al României și al problemelor românești, vorbește românește, a păstrat de-a lungul anilor legătura cu părți ale comunității românilor americani și a criticat cu severitate diverse evoluții din perioada postcomunistă. Este aproape sigur că noul deputat republican va păstra problemele interne din România pe agenda relațiilor româno-americane tocmai într-un moment în care administrația Clinton pare înclinată spre o poziție mai favorabilă față de București. Cit de proeminent se găsește România în preocupările lui David Funderburk se poate vedea și din faptul că aici a făcut prima sa călătorie după recente alegeri.

La închiderea ediției:

Postul de radio „Europa Liberă” anunță numirea lui Nestor Rateș în funcția de director al Departamentului românesc al „Europei Libere”. Se așteaptă ca domnia sa să-și preia postul foarte curând, la începutul lui decembrie 1994. Emil Hurezeanu se transferă la „Deutsche Welle”, unde va conduce Secția română.

David Funderburk la București

Luni 21 noiembrie, la Palatul Elisabeta s-a lansat cea de-a doua carte a lui David B. Funderburk apărută în România – Un ambasador american între Departamentul de Stat și dictatura comunistă din România, 1981-1985 (Editura Dacon), în traducerea soției sale, d-na Betty Funderburk. Versiunea engleză a apărut la editura Selous Foundation Press, Statele Unite, 1987. A fost de față elita politică a Opoziției (Corneliu Coposu, Emil Constantinescu, Ana Blandiana, Petre Roman, Dinu Patriciu, Alexandru Paleologu, Dan Grigore, Horia Rusu, Dinu Zamfirescu, Șerban Rădulescu-Zoner ș.a.), personalități științifice, culturale, ziariști. Domnul Funderburk a promis că se va întoarce pentru o vizită mai lungă împreună cu cei doi copii. Opoziția și-a exprimat speranța că victoria recentă a republicanilor va avea ca urmare o altă înțelegere a situației din România de către americani. Cu zece ani în urmă, la Editura Științifică și Enciclopedică, David B. Funderburk a publicat o altă carte, Politica Marii Britanii față de România (1938-1940), care l-a atestat drept un bun cunosător al istoriei României. Sperăm ca într-unul din numerele viitoare să putem oferi cititorilor noștri un interviu cu autorul, iar în numărul următor textul directorului Institutului de Istorie „Nicolae Iorga”, Șerban Papacostea, care îi prezintă personalitatea în modul cel mai convingător. Deocamdată redăm câteva fragmente din cele rostite cu ocazia lansării. (G.A.)

Emil Constantinescu

• După Revoluție, Universitatea București i-a oferit lui David B. Funderburk titlul de „Doctor Honoris Causa”, ca o încununare a operii sale științifice, de istoric, și a ceea ce a făcut domnia sa în anii grei pentru România.

• În general, cărțile de amintiri care se referă la o situație politică anume își pierd valabilitatea.

• Când am recitat însă această carte am avut un sentiment ciudat. Sint aici pomenite nume de oameni – foarte mulți dintre cei care erau înfîlțiți atunci în etajul Puterii – care, cu excepția lui Ceaușescu, bineînțeles, se află tot acolo și azi. Cei care atunci erau disidenți se găsesc și acum în Opoziție. Noi iubim America, nu întotdeauna sintem înțelegi de ea, și avem mari speranțe în dl. ambasador Funderburk din anii '80, avem mari speranțe în dl. congressman Funderburk, pentru ca să se stabilească această relație cu adevă-

rata României democratice, care, pe linia oficială, de multe ori este ocolită. Am zrea că România de mâine, pe care o pregătim azi, să nu mai semene cu România de ieri.

David B. Funderburk

• Îmi face mare plăcere să fiu aici cu soția și partenera mea de o viață, Betty, care are o mare dragoste pentru poporul român. Este aproape un miracol că această lansare de carte are loc la numai 10 zile de la alegerea mea în Congres. Pe 8 noiembrie a avut loc o revoluție politică în SUA. Pentru prima oară după 40 de ani, republicanii au câștigat controlul ambelor Camere ale Congresului. În 1996 cred că va fi din nou un președinte republican. În campania mea electorală pentru Congres au fost mulți români americani care m-au ajutat. Senatorul care mă ajută foarte mult în Carolina de Nord, în ianuarie va fi președintele pentru relațiile externe ale Se-

natului. Lucrând împreună cu el la Departamentul de Stat, cred că vom aduce mai mult realism în politica americană. În orice caz, trebuie să știți că poporul român va avea întotdeauna un adevărat prieten în America. Ca istoric, știu de rolul pe care l-au jucat românii în apărarea civilizației creștine de hoardele barbare din Est.

Ana Blandiana

• Cartea dvs. trebuia să apară în România încă din decembrie '89, ca o mărturie a recunoștinței celor care v-au simțit până atunci aproape de ei. Cred că este greu să vă imaginați ce a reprezentat cartea dvs. pentru mine în acea perioadă în care nu numai că îmi era interzis să public, dar cărțile îmi erau date afară din bibliotecă. Vă mulțumesc pentru trecut, pentru tot ce ați făcut pentru noi și pentru mine. Unul din motivele pentru care am rezistat a fost că dvs. ați rezistat și că istoricul din dvs. a fost mai puternic decât politicianul, care de obicei este înclinat să se adapteze politicii din jurul lui. Vreau să vă mulțumesc și pentru viitor, pentru că sint convinsă că intrarea dvs. în Congresul SUA, această mare victorie a Partidului Republican, reprezintă și va reprezenta și o victorie a forțelor democratice din România. Nu mă îndoiesc că tocmai pentru că sînteți un istoric care a lucrat întotdeauna adevărul o veți face în continuare și în Congresul SUA.

Corneliu Coposu

Iubiți prieteni,

Am avut plăcerea și onoarea să-l cunosc pe dl. congressman, care, în calitate de tânăr istoric, lua contact cu realitățile românești. Ulterior, când a revenit ca ambasador al SUA, a fost poate singurul care, trecînd peste restricțiile puterii politice de atunci, a avut curajul să ia contact cu oamenii urmăriti de Securitate, cum eram și eu. Și am bucuria de a-l revădea în calitate de membru al Congresului american, unde avem certitudinea că realitățile din România vor fi spuse cu curaj. Meritul dl. Funderburk este că a rupt lanțul minciunii și al convenționalismului și a spus adevărul într-un moment cînd toată lumea politică și diplomatică era dispusă să treacă peste el.

Revista „Sinteza”, trimestrial editat de Agenția de Informații a SUA, a ajuns la numărul 100. Acest număr, care ar fi putut fi unul sărbătoros, anunță că revista își încetează apariția în urma unei reduceri bugetare semnificative. Postul de radio „Europa Liberă” parcurge un traseu asemănător: închiderea filialei de la Budapesta este urmată în acest an de micșorarea bugetului alocat secției române, ceea ce în-

Suma va fi folosită pentru efectuarea unui studiu de fezabilitate care va estima necesarul de trafic aerian în zonă și cerințele de echipament ale aeroportului și va pregăti un plan de finanțare. Proiectul are în vedere ca aeroportul să preia un flux sporit de pasageri și de mărfuri, ceea ce va crea oportunități pentru exporturile americane de circa 20 milioane dolari.

„Este pentru prima oară cînd SUA aduc în România bani adevărați pentru tranzații în sectorul particular”, afirmă Robert Wald, președintele Consiliului de Administrație al Fondului.

Activitatea Fondului se va derula mult mai repede decît a celorlalte investiții americane, apreciază John Mullen, director general al Fondului, aducînd ca argument „sprijinul activ și pozitiv al oficialităților ro-

America vede România cu alți ochi?

seamnă reducerea numărului de ore de emisie și a personalului.

În România, noua orientare se concretizează în creșterea considerabilă a investițiilor de capital american. Săptămîna trecută au fost anunțate două astfel de inițiative.

• Alocarea sumei de 430.000 dolari de către Agenția Statelor Unite pentru Comerț și Dezvoltare (TDA) pentru dezvoltarea aeroportului din Oradea. TDA este o agenție independentă a Guvernului american, care identifică facilități de afaceri în străinătate pentru firmele americane.

• Începerea activității Fondului antreprenorial româno-american, care aduce în România un capital de 50 milioane dolari. Fondul este o corporație particulară non-profit, care are ca scop dezvoltarea sectorului particular prin investiții în acțiuni și împrumuturi, asistență tehnică, cursuri de specializare etc. Fondul va încuraja crearea și extinderea întreprinderilor mici și mijlocii în România și va acționa ca un catalizator pentru atragerea în România și a altor potențiali investitori.

mâne”. Încurajat de discuțiile purtate timp de 3 zile cu președintele Ilescu și premierul Văcăroiu, domnia sa e de părere că România are „un guvern entuziast și un popor entuziast care vor ca economia de piață să se dezvolte”.

Această apreciere, alături de cea a lui Richard Shifter, directorul pentru Europa Centrală și de Răsărit în Consiliul Securității Naționale al SUA (vezi nr. 45/9-15 noiembrie 1994 al revistei „22”), arată că administrația americană a acceptat ca partener de dialog Puterea de la București. (O.A.)

Cum ați dobândit pregătirea necesară funcției de lider sindical?

Am făcut un fel de ucenicie la locul de muncă. Am beneficiat și de participarea la numeroase coloquii, seminarii, conferințe, congrese internaționale, și de mare folos au fost acele runde nesfârșite de negocieri pe care le-am avut cu reprezentanții Patronatului, ai Guvernului sau ai Președinției. Prin această experiență am reușit, alături de ceilalți lideri sindicali, să compensăm o parte din handicapul pe care îl avem, datorat în mare măsură faptului că pînă la ora actuală centralele sindicale nu au instituite proprii de cercetări, de studii și nu dispun de datele absolut necesare pentru a trata de la egal la egal cu adversarii, reprezentanții Patronatului și ai Guvernului.

Cum a apărut ideea unei colaborări explicite cu CDR? Pentru că a existat și înainte o colaborare, de pildă cînd ați susținut moțiunea de cenzură a Opoziției.

Au existat mai multe momente în care temporar s-a colaborat cu forțele politice din Opoziție și în particular cu CDR și cu dl. Emil Constantinescu. Însă ideea unei conlucrări deschise și declarate a apărut în momentul în care Puterea, prin intermediul grupării Mitrea, a încercat să treacă de la un control mascat asupra mișcării sindicale la unul deplin, deschis, fără nici un fel de rețiciențe. Am văzut momentul Voineasa, cînd s-a procedat la transformarea Convenției Solidarității Sociale (CSS) în Partidul Solidarității Sociale (PSS) și cînd conducerea acestuia a fost preluată de către o bună parte dintre liderii CNSLR-Frăția, dintre care unii dețin și funcții în structurile guvernamentale (secretari de stat, directori în ministere) sau în cadrul unor organisme patronale (directori ai unor societăți comerciale cu capital de stat, directori ai FPS etc.). În acel moment, aveam practic de ales între varianta de a fi alături de gruparea Mitrea, ceea ce ar fi echivalat cu abdicarea totală de la principiile sindicalismului adevărat și ar fi fost în totală contradicție cu poziția pe care am avut-o în decursul timpului și chiar cu refuzul ofertei de a fi ministru de stat și ministru al Muncii. A doua alternativă era aceea de a mă pronunța pentru așa-numita echidistanță și neutralitate (slogan sub care se ascunde controlul pe care-l exercită Puterea asupra mișcării sindicale în ultimii 5 ani). Opțiunea ar fi avut în ultimă instanță aceleași consecințe, cu singura deosebire că organizația ar fi fost supusă unui control ceva mai discret. Cea de-a treia alternativă, singura valabilă din punctul meu de vedere, era de a pune bazele unei centrale sindicale situate în opoziție, care să practice un sindicalism autentic și independent. Situându-se în opoziție cu Puterea actuală, în mod normal, o asemenea centrală sindicală poate și trebuie să colaboreze cu forțele politice din Opoziția democrată – și în particular cu CDR. Cel puțin temporar, avem interese comune: derularea normală a procesului de democratizare a societății, a reformelor vizînd tranziția spre economia de piață, recunoașterea rolului și locului cuvenit mișcării sindicale într-o societate democrată. Pe de altă parte, această alianță reunește partide politice cu ideologii și doctrine dintre cele mai diverse, de la social-democrație la creștin-democrație, ecologisti, liberali, doctrina civică. De asemenea, în interiorul ei regăsim și formațiuni nepartidice, cu care în mod firesc putem colabora.

De ce nu v-ați îndreptat spre Partidul Democrat?

În esență, am argumentat deja. În plus, nu cred că a venit vremea structurării centralelor sindicale pe anumite curente ideologice, doctrinare. Îmi este greu deocamdată să estimez cînd va exista o delimitare între o centrală sindicală autentic social-democrată și o alta creștin-democrată. Spun autentic, pentru că există și partide politice în actuala majoritate parlamentară care își reclamă apartenența la social-democrație, dar nu au nimic comun cu ea, după cum există confederații sindicale controlate de către majoritatea parlamentară, care sînt la fel de departe de cerințele sindicalismului practicat de confederațiile de orientare social-democrată sau creștin-democrată. Asta nu înseamnă că nu vom putea colabora și cu Partidul Democrat, în măsura în care acest lucru va fi consimțit de către membrii noștri și de cei doi parteneri pe plan politic, CDR și PD, care au încheiat un protocol de conlucrare, îndeosebi în plan parlamentar, în urmă cu circa un an.

În statele occidentale cu democrație avansată există confederații sindicale în interiorul cărora regăsim cele două curente importante, social-democrat și creștin-democrat (Germania, Austria), după cum există multe confederații sindicale structurate pe criterii ideologice, doctrinare (Franța, Italia, Spania). În toate țările din Europa de Est, după evenimentele din '89 am asistat la o polarizare a vieții politice și, concomitent, a vieții sindicale. La noi, această polarizare absolut necesară a fost împiedicată de Putere prin atomizarea mișcării sindicale (creîndu-se circa 25 de așa-numite confederații), prin infiltrarea centralelor sindicale cu persoane „de încredere” (recrutate din rîndul foștilor activiști, a membrilor sau colaboratorilor serviciilor se-

Puterea poate cumpăra zeci de lideri, dar nu milioane de sindicaliști

crete, uneori chiar din categoria deținuților de drept comun), prin marginalizarea și culpabilizarea mișcării sindicale (cătîndu-se să se pună un semn de egalitate între aceasta și minerielele lui Miron Cosma) și, nu în ultimul rînd, prin recrutarea unor lideri sindicali în vederea includerii lor în structurile guvernamentale. Toate acestea s-au derulat sub lozincă echidistanței și neutralității organizațiilor sindicale față de partidele politice. Dar orice acțiune revendicativă are o puternică conotație politică și, mai ales acum, în perioada de tranziție, sindicatele nu pot privi de la distanță ceea ce se întimplă în arena politică, întrucît nu le este indiferent cine va fi învingătorul, dacă acesta vede în sindicate un inamic care trebuie distrus sau cel puțin neutralizat ori, dimpotrivă, le consideră drept un partener de dialog social.

Ce lideri din CDR v-au sprijinit inițiativa?

Am avut consultări cu liderii partidelor și formațiunilor importante din cadrul CDR, însă negocierile propriu-zise și forma finală a declarației de colaborare le-am convenit cu dl. Emil Constantinescu.

Colaborarea cu CDR

Ce va însemna, concret, colaborarea cu CDR?

Declarația din 18 august consacră o colaborare între parteneri egali, care își păstrează identitatea și competența și își prezervă independența. S-a creat grupul de lucru la nivel central, care se întîlnește bilunar – sau, uneori, chiar mai des –, din care fac parte reprezentanți ai tuturor partidelor politice și ai formațiunilor importante din CDR, inclusiv parlamentari. S-au stabilit modalitățile de susținere în Parlament de către parlamentarii CDR a unor dintre revendiciile formulate de sindicat. S-a asigurat accesul la activitatea comisiilor de specialitate, s-au formulat mai multe interpellări parlamentare la adresa Guvernului ș.a.m.d. La nivel local s-au constituit grupuri de lucru, conlucrarea vizînd nu numai activitatea parlamentarilor, ci

și a primarilor, consilierilor județeni și locali ai CDR. În măsura în care în programul de guvernare al CDR se vor regăsi și revendiciile noastre, colaborarea va putea continua în mod normal și firesc. În caz contrar, fiecare dintre parteneri își va urma drumul său. În nici un caz nu vom admite o conlucrare cu forțele politice extremiste, naționaliste, antisemite, șovine etc.

Care au fost ecurile formării CSDR?

Ecourile au fost favorabile în primul rînd pe plan intern. Din momentul demarării procesului de constituire a noii confederații (începutul lunii septembrie) și pînă la data Congresului de constituire (22-23 octombrie a.c.) au aderat 34 de organizații, federații și uniuni județene, însumînd circa 640.000 membri. În prezent, alte 6-7 federații și uniuni județene sînt în curs de a se alinia, însumînd altele 250.000-300.000 de membri.

Orientarea unui număr tot mai mare de organizații sindicale spre noua Confederație are loc concomitent cu derularea unor frîmțări interne serioase în BNS, CNSLR-Frăția și alte confederații. Numai în ultima săptămînă s-au dezafiliat de la BNS 3 federații din sectoarele bugetare, Uniunea Județeană a Sindicatelor Suceava și Federația din Industria ușoară. Un proces similar continuă să se producă în interiorul a ceea ce a rămas din CNSLR-Frăția. Zilele acestea s-a dezafiliat și marele sindicat Electroputere din Craiova, precum și Federația din cercetare și proiectare. Salariații sînt nemulțumiți de actuala criză economică, socială și de efectele acesteia, îndeosebi asupra nivelului de trai. Puterea poate cumpăra cîteva zeci, cîteva sute de lideri, dar în nici un caz sute de mii sau milioane de salariați. Prin urmare, eu sînt optimist în ceea ce privește viitorul CSDR.

Ecourile au fost favorabile și pe plan internațional. Noua confederație a fost imediat acceptată în familia sindicală internațională și au fost puse la punct modalități de conlucrare și numeroase programe educaționale de care va beneficia CSDR în următoarele luni și în cursul anului 1995. Congresul de constituire a CSDR a fost prima manifestare de acest gen la care au participat reprezentanți ai unor ambasade și chiar unii ambasadori, între care ambasadorii Franței, Israelului, reprezentantul Bancii Mondiale și însărcinați cu afacerile sociale din partea SUA, Germaniei și altor misiuni diplomatice.

Ce părere aveți despre intervenția d-lui Bogdan Hossu, președintele Cartelului ALFA, cu ocazia Congresului CSDR, în care va repropoza că ați constituit o confederație nouă, în loc să vă afiliați la BNS?

Este opinia lui. În realitate, CSDR are încă de pe acum un număr important de membri, destul de apropiat de totalul membrilor BNS, iar în cîteva săptămîni sînt conștienți că prin noile afiliere nu vom situa cel puțin pe locul 3 într-un clasament al numărului de membri. Noi am dorit să punem bazele unei confederații care să cuprindă acele organizații sindicale ce s-au pronunțat pentru o colaborare deschisă cu CDR. În acest sens, am avut mai multe runde de negocieri cu liderii BNS. Din păcate, am constatat că mulți lideri ai BNS și ai federațiilor componente ale acestuia nu agreează ideea colaborării cu forțele democratice din Opoziție și și-au manifestat în mod public dorința de a conlucra cu partidele politice din actuala majoritate parlamentară.

Dacă Occidental v-a acceptat ca partener, acest lucru s-a întimplat și cu Guvernul?

După Congresul de constituire am adus la cunoștința Guvernului, Patronatului, FPS, Camerei de Comerț și Industrie și altor organe și organisme faptul că noua confederație are personalitate juridică, este o centrală sindicală reprezentativă și am solicitat să i se recunoască drepturile și obligațiile care decurg din această calitate. La scurt timp am avut o primă întîlnire cu secretarul de stat Ocavian Partenie și cu ceilalți reprezentanți ai Guvernului, în cadrul căreia partea guvernamentală a acceptat să poarte cu CSDR negocieri separate de celelalte confederații sindicale existente, ținînd seama și de plasarea sa în opoziție față de Putere și Guvern. În nici un caz nu puteam accepta să fim incluși în categoria a III-a, alături de Confederația Minerilor sau de un număr nedefinit de confederații sindicale, mai mult sau mai puțin neafiliate, și nici nu puteam participa alături de CNSLR-Frăția. Singura variantă acceptabilă era aceea a participării separate.

Participarea separată la negocieri nu implică riscul de a obține mai puține drepturi pentru membrii dvs. decît alte confederații?

Fără îndoială, Guvernul și actuala Putere vor încerca să adopte măsuri discriminatorii în funcție

Născut în 1954. Absolvent al Facultății de Drept (1979) ca șef de promoție. Judecător (sectorul 5), apoi la Procuratura Generală București, anii 1979-1987. Din 1984 predă la Facultatea de Drept. Doctorand, specialitatea Drept comercial și Drept civil. Președintele Sindicatului din Universitatea București (martie 1990), președinte al CNSLR (iunie 1990), Președintele CNSLR-Frăția (1993-1994). Președinte al Confederației Sindicatelor Democratice din România (CSDR), ales la Congresul de constituire din 22-23 octombrie a.c.

(Urmare din pagina 9)

MIERCURI 16 NOV.

● **A început fuziunea PDSR-PSS**
Delegația Permanentă a PDSR a decis să demareze procesul de fuziune cu Partidul Solidarității Sociale, condus de Miron Mitrea.

● **Soții Mooney se vor întoarce în Anglia**
Tribunalul Municipiului București a casat pedeapsa de 4 ani închisoare pronunțată în cazul soților Mooney și i-a condamnat la 2 ani închisoare cu suspendare. Soții Mooney vor fi expulzați peste 10 zile, dacă Procuratura nu va declara recurs. Părinții copilului au fost condamnați la 1 an închisoare cu suspendare. Intermediarii tranzacției au primit de la 1 an și 6 luni la 2 ani închisoare.

● **Lui Raymond Luca nu i se va ridica imunitatea**
Cu 13 voturi la 1, Comisia juridică a Camerei Deputaților a respins solicitarea ministrului Justiției de ridicare a imunității parlamentare deputatului liberal Raymond Luca. Membrii Guvernului l-au acuzat pe Luca de calomnie în urma afirmațiilor acestuia potrivit cărora guvernul Văcăroiu este „un guvern de timpiți, corupți și borfași”.

● **Taxe de trecere a frontierei**
Camera Deputaților a adoptat Ordonanța referitoare la instituirea unei taxe de trecere a frontierei. Astfel, cetățenii români care se deplasează în străinătate în scop turistic sau personal vor plăti o taxă de 15.000 lei la fiecare ieșire din țară. Pentru micul trafic de frontieră, taxa este de 5.000 lei. Persoanele care au pașaport diplomatic sau de serviciu sînt scutite de plata taxei. Sumele încasate se fac veniturii la bugetul de stat.

● **Negocieri româno-maghiare**
La Ministerul de Externe român au început negocierile româno-maghiare la nivel de experți pentru definitivarea tratatului de bază dintre Ungaria și România.

● **Prefectul Vâlceanu intenționează să ceară suspendarea lui Halaicu**

Gheorghe Vâlceanu, prefectul de București și SAI, a anunțat că a început să strângă dovezi pentru a cere suspendarea din funcție a lui Crin Halaicu, primarul Capitalei.

JOI 17 NOV.

● **Comunicat al Guvernului**
Ca răspuns la apelul principalelor cotidiene, guvernul Văcăroiu a dat publicității un comunicat prin care aruncă toată responsabilitatea pentru lipsa hîrtiei de ziar pe Fabrica Letea - Bacău. În comunicat se arată că Executivul nu are prerogative pentru scutirea de taxe vamale a hîrtiei.

● **Ziarele cer ajutor ambasadelor străine**
Trei ziare, „Evenimentul zilei”, „România liberă” și „Zina”, au adresat o scrisoare deschisă ambasadelor străine pentru a cere sprijin în rezolvarea crizei de hîrtie. În scrisoare se arată că autoritățile române au refuzat să ajute presa și că actuala criză a fost provocată deliberat de Guvern, cu obiectivul distrugerii presei independente.

● **Senatul a adoptat Legea privind ajutorul social**
Potrivit proiectului Legii, vor beneficia de ajutor familiile formate din mai mulți membri care au venituri de până la 112.000 lei lunar (3 persoane), 142.000 lei (4 persoane) și 169.000 lei (5 persoane).

VINERI 18 NOV.

● **Ministrul ungar al Apărării la București**
Gyorgy Keleti, ministrul ungar al Apărării, întreprinde o vizită în România la invitația omologului său, Gheorghe Tinca. Principalele probleme abordate s-au referit la participarea celor două țări la programul Parteneriatului pentru pace inițiat de NATO. Totodată, partea ungară a ținut să se informeze asupra poziției României în legătură cu o viitoare integrare a Ungariei în Alianța Nord-Atlantică.

LUNI 21 NOV.

● **Camera dorește modificarea Legii 42/1990**
Proiectul de lege pentru modificarea Legii 42/1990 privind cinstirea eroilor martiri și acordarea unor drepturi urmașilor acestora, precum și luptătorilor pentru Revoluția din Decembrie 1989 a fost amendat de o comisie specială a Camerei Deputaților. Decizia este motivată de numeroase ilegalități comise cu certificate de revoluționar.

● **Conferința de presă a Președinției**
Ambasadorul Traian Chebeleu a comentat declarația d-lui Corneliu Coposu privind „dărimarea Guvernului”. Purtătorul de cuvânt al Președinției a arătat că afirmația surprinde pentru că Guvernul atacat este cel ce a reușit să stopeze declinul economic, dar în același timp afirmația se situează în continuitatea unei politici distructive urmate de Opoziție încă din 1990.

Rubrică realizată de
RALUCA STROE-BRUMARIU
și MARIAN CHIRIAC

Structura și strategia partidelor politice

- seminar de formare -

Ce rol joacă un partid politic, cum este el structurat, cum se iau deciziile, cum încheie alianțe cu alte formațiuni politice, cum se finanțează, cum se propun candidații, în sfârșit, cum cîștigă alegerile un partid politic și ce face după ce le-a cîștigat - iată în mare temele seminarului desfășurat la București între 18-20 noiembrie a.c., seminar intitulat „Structurarea și strategia partidelor politice”.

Acest seminar reprezintă lansarea oficială a Programului de Formare pentru Partide Politice în România, inițiat de Asociația Est-Libertés din Franța (responsabil Mihnea Berindei) și co-finanțat de Programul PHARE Democracy al Uniunii Europene; el se va desfășura simultan în Bulgaria și Albania. În România, derularea programului este asigurată de Fundația pentru Pluralism și Fundația Acțiunea Civică.

Seminarul de la București, ca primă etapă a programului, a însemnat în fond un schimb de informații între partidele politice din România (PAC, PD - FSN, PDSR, PL '93, PNL, PNTCD, PSDR, UDMR) și RPR (Rassemblement pour la République). Din partea RPR, partid care, cum se știe a cîștigat recent alegerile în Franța, au participat Jérôme Grand d'Esnon, consilier juridic al Secretariatului General al RPR, Armelle Tardy-Joubert, responsabil cu probleme de formare în RPR, și Michel Katz, responsabil cu relațiile internaționale în RPR.

nale în RPR.

RPR a constituit pentru oamenii politici din România un excelent studiu de caz, cu atât mai mult cu cît este în general recunoscut că „deficitul de democrație” în țările foste comuniste provine, în mare măsură, din slăbiciunea partidelor politice, explicabilă de altfel prin lipsa de exercițiu, atât în activitatea parlamentară, cît și în cea de partid. Această lipsă de practică efectivă a fost vizibilă mai ales în segmentul seminarului care s-a ocupat de structura partidului. După o expunere extrem de clară făcută de Jérôme Grand d'Esnon privind organizarea RPR, a fost rîndul partidelor românești de a se prezenta: complicația substructurilor componente a arătat că organizarea partidelor românești rămîne deocamdată, mai mult sau mai puțin, o schemă teoretică destul de greoaie și fără prea mare legătură cu viața. Totuși, din întrebările precise formulate de politicienii români se putea înțelege că nu ne aflăm prea departe de momentul în care și în România partidele vor asigura acele structuri suplimentare în permanență legătura cu electoratul.

În deschiderea seminarului, doamna Karen Fogg, ambasadoarea Uniunii Europene la București, a ținut să precizeze: „Comisia Europeană, ca organ executiv al Uniunii Europene, s-a decis să aloce o parte din bugetul său pentru promovarea practicii parlamentare în țările din centrul și estul Europei. Desfășurarea unui proiect privind pregătirea parlamentară nu este ușoară, întrucît Comisia Europeană dorește o abordare nepartizană, care să implice mai multe partide. Iată că Est-Libertés, ca organizație nonguvernamentală, a reușit, prin rețeaua ei de contacte, să reunească aici reprezentanți din majoritatea partidelor românești. Este un succes incontestabil ca o organizație nonguvernamentală să fie acceptată într-o acțiune politică nepartizană. Seminarul acesta, ca prima etapă a Programului de Formare pentru Partide Politice în România, semnifică în fond progresul în cultivarea unui climat de cooperare internă, cooperare Est-Vest, dar și Est-Est”.

RODICA PALADE

EVENIMENTUL VEDETĂ AL SĂPTĂMÎNII

Sosirea în țară a domnului Corneliu Coposu

Vineri 18 noiembrie 1994
Aeroportul Otopeni

● După patru luni de absență, timp în care a urmat, în Germania, un tratament medical, președintele PNTCD, dl. Corneliu Coposu, a revenit în țară.

● În sala de așteptare a aeroportului Otopeni, dl. Corneliu Coposu a fost întâmpinat de numeroși ziariști și simpatizanți.

● „Am venit cu puteri sporite și cu intenția ca, împreună cu toți iubitorii de democrație, în cadrul CDR, să deschidem campania de răsturnare a Guvernului, să cîștigăm alegerile și să instaurăm democrația. Aceasta nu se poate face decît cu concursul tuturor. Contăm pe ieșirea din apatie a românilor pentru ca, cu forțe sporite, solidari, împreună să putem realiza instaurarea democrației, o bunăstare la care visăm de atîta vreme și situarea României acolo unde îi este locul - în fruntea statelor europene”, a declarat președintele PNTCD. (P.P.)

Adevărul literar și artistic, nr. 245

- I.L. Caragiale și Cătălin Țirlea: „Prostia la români”
- Eugen Barbu: „Sorescu”
- Felicia Antip dă cuvîntul cititorului
- Magda Mihăilescu: Cinematograful și „totalitarismul soft”
- Andrei Pogorilovschi ascultă muzică împreună cu extraterestrii
- Ura în „Lucaefărul”

În fiecare zi, de luni pînă vineri, puteți auzi la Radio Total, între orele 22.00-24.00:

TALK-SHOW-uri LIVE

Luni: Ovidiu Ioanitoaia - Ofsaid
Marti: Cornel Nistorescu - Cîinele de pază
Miercuri: Carmen Bendovski - Simț enorm și vîz monstruos
Joi: Fiți întreprinzători cu Bogdan Teodoriu
Vineri: TALK-SHOW și muzică cu Andrei Partoș - Friday I'm in love
În fiecare zi, între orele 5-8, „S-auzim numai de bine!” cu Neculai Constantin Munteanu

De asemeni, în fiecare zi, de luni pînă vineri, la ora 8.45 - Reuters World News - informație și prognoză economică și la ora 17.40, MICA PUBLICITATE GRATUITĂ.

Regimul Iliescu nu este de stînga

E limpede că regimul Iliescu are un puternic sprijin electoral. Călea cea mai sigură de a nu pricepe *ce anume* este acest electorat constă în emitea unei afirmații de tipul: regimul Iliescu duce o politică economică și socială de stînga; fiind de stînga, masele îl sprijină. Aceasta este o dublă prostie. În primul rînd, tradiția istorică la români este ca masele să sprijine politicile autoritare de dreapta și nu pe cele de stînga. În al doilea rînd, politica economică și socială a regimului Iliescu nu este de stînga. O politică economică de stînga nu înseamnă colectivism programatic decît dintr-o perspectivă cu totul patologică. Mai mult, politica socială de stînga exclude soluția menținerii conștienței a economiei în ruină, pentru că scopul ei real este redistribuirea profiturilor, or, pentru a redistribui ceva trebuie mai întîi să-l produci: prin colectivism nimeni nu a produs niciodată altceva decît foamete, mutații și materie primă pentru represiune. Prin urmare, în regimul Iliescu numai ambalajul politicii sale este de „stînga”, în varianta cea mai proastă a populismului autoritar-mieros, care ajunge la bătaia peste gură trecînd prin bătutul pe burta. Miezul politicii sale este însă altul: din punct de vedere economic și social este un colectivism care nu așteaptă pentru a deveni fioros decît prilejul extern; din punct de vedere politic este un autoritarism bazat pe mistica preeminenței Statului

Horia Patapievici (deocamdată) în libertate

asupra oricărei alte realități sociale. Adică, în rezumat, politic vorbind, regimul Iliescu este un regim autoritar de dreapta, iar economic și social este un regim al colectivismului administrativ de stat.

Regimul Iliescu este clientelar

Un diagnostic corect sus politicii unui regim îi indică imediat și electoratul. Reciproca este deopotrivă adevărată: din structura electoratului poate fi dedusă politica regimului. (Cititorii atenți au simțit, cred, că presupuziția neliniștitoare care stă la baza acestui raționament este următoarea: nici un regim, oricît de crud, despot sau totalitar, nu se menține cu adevărat prin forță, ci printr-un tacit sprijin popular.) Trei îmi par a fi elementele definitorii ale regimului Iliescu: (1) demagogia, (2) autoritarismul și (3) colectivismul administrativ de stat. Inevitabil, aceste trei elemente definesc fără rest și structura electoratului regimului Iliescu. (1) Demagogiei îi corespund manipulații (adică fraierii, prostii și înșelații). (2) Autoritarismului îi corespunde cea parte a societății integrată și care are interese în aparatul represiv (Armata și Securitatea în special, Statul - în general). În fine, colectivismului administrativ de stat îi corespund două tipuri de electorat: (3a) profitorii de jos ai colectivismului de stat (oamenii complet scutiți de responsabilități și care trăiesc prost dar fără să muncească) și (3b) profitorii de sus ai colectivismului de stat (administratorii colectivismului).

Acum, prima și cea mai neașteptată observație care se poate face este că această structură electorală nu permite formarea unei clase politice. În sens tradițional, omul politic este un om liber. De aceea el era recrutat, în timpurile dinaintea capitalismului, dintre purtătorii de armă și dintre cei care nu erau condiționați de câștigarea traiului zilnic. După cum probabil își amintește oricine, libertatea nu era, la origine, un sentiment plebeu, ci unul aristocratic. Astăzi, oricine simte nevoia să fie liber și pune libertatea deasupra nevoilor zilnice, acela cu siguranță a devenit nobil: este deja un aristocrat, indiferent de extracția lui socială reală. Această improbabilă evoluție politică, de democratizare a sentimentelor publice aristocratice, a fost făcută posibilă de un fapt istoric nu mai puțin improbabil: distribuirea prosperității economice la toate nivelurile sociale ca urmare a funcționării capitalismului. Ei bine, omul politic modern este un rezultat al acestei duble evoluții: de o parte prosperitatea adusă de capitalism, de cealaltă parte de

H.-R. PATAPIEVICI

Regimul Iliescu: clasa politică

mocratizarea unor sentimente pur aristocratice (libertate, demnitate, mîndrie de sine, combinarea deținerii puterii cu delegarea ei etc.), fără de care, paradoxal, societatea democratică modernă nu ar fi putut funcționa, din lipsă de oameni responsabili.

Dacă examinăm acum lista electorilor regimului Iliescu, vedem că nici una din categorii nu prezintă trăsăturile omului politic. În mod esențial, manipulații sînt ireponsabili; Armata și Securitatea, tocmai datorită colectivismului, nu pot deveni caste capabile să furnizeze elite libere; profitorii de jos ai colectivismului administrativ, ca și cei de sus, deși cu grade de libertate diferite, nu pot fi oameni politici pentru că ei nu pot atinge o formulă convenabilă a demnității: ei sînt în mod esențial clienți, pentru că depind de un centru care nu este în ei înșiși și de a cărui voință sînt condiționați pînă la anularea identității. Prin urmare, colectivismul programatic face ca structura electoratului regimului Iliescu să nu permită formarea oamenilor politici, ci să întrețină proliferarea malignă și ofensatoare a unei pletore politice clientelare, supuse, servile și ireponsabile, adevărată masă de manevră ideală a oricărui exercițiu de autoritarism politic.

Mai trebuie observat că obediența clientelei depinde în mod esențial de menținerea stimulenților prin care ea s-a format. Profititorilor de jos ai colectivismului trebuie să le lăși posibilitatea de a fura și extorca statul de mici servicii și bunuri, ca și condiția esențială a ființei lor sociale, mă refer la dreptul de a fi salariați pe viață și de a fi perfect ireponsabili în raport cu rezultatele muncii lor. Profititorilor de sus ai colectivismului administrativ trebuie să le menți posibilitatea de a gera mari unități economice ale nimănui, care să nu se încheie cînd sînt prost administrate și care să fie continuu susținute de stat ca obiective prioritare naționale. Condițiile de menținere a acestei clientele esențiale indică, printr-o aritmetică simplă, că regimul Iliescu nu va diminua niciodată ponderea sectorului colectivizat de stat din economie. Privatizarea înseamnă, pentru regimul Iliescu, distrugerea clientelei sale politice. Mai mult, să zicem că ar accepta o privatizare suficient de redusă, cît să nu îi afecteze grosul clientelei. Din punctul de vedere al intereselor regimului, nici această privatizare redusă nu ar fi acceptabilă, căci extinderea capitalismului ar favoriza apariția oamenilor prosperi și responsabili, care se bazează în acțiunile lor numai pe decizia personală și care, drept urmare, în politică, vor pretinde afirmarea noțiunilor de libertate fără imixțiuni și de demnitate, care sînt exact tipul de sentimente publice cu care nu poate conviețui regimul Iliescu.

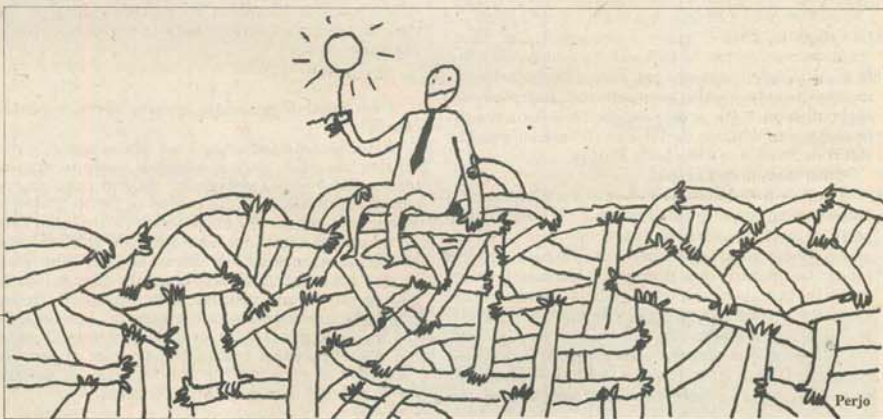
Prin urmare, atîta timp cît în România nu va exista privatizare și capitalism, subdezvoltarea noastră va continua, coruperea noastră morală de asemenea, iar regimul Iliescu, care se hrănește în egală măsură din mizeria noastră economică și din aservirea noastră morală, va supraviețui, promiscuu și morbid solidar cu distrugerea noastră treptată.

Cine sînt clienții?

Poate că vă mai amintiți de Ștefănescu, marele falsificator de vinuri condamnat de Ceaușescu pentru că ajunsese să controleze o mafie a vinurilor pe care Ceaușescu însuși nu o mai putea controla. Acest Ștefănescu este arhetipul așa-zisului om de afaceri capitalist de astăzi. Comunismul, ca orice societate improductivă, funcționează cu ajutorul unor rețele foarte complicate de economii paralele. Cu ajutorul economiei vizibile, el ține în stare de ocupație populația, iar cu ajutorul economiilor paralele o întreține. Prin urmare, clasa speculanților este endemică pentru comunism, care o tolerează pentru că e forțat de incredibila sa incompetență economică, dar pe care o supraveghează gelos și corupt, adică în mod capricios, pentru că e un factor de inițiativă care îl depășește. Particularitatea oficială cea mai însemnată a speculanților care geră economiile paralele este că această clasă era în mod esențial suprapusă rețelelor de influență și putere din sinul administrației de stat și a puterii politice. În fond, conducătorii economiilor paralele, și totodată marii lor profitorii, erau aceiași cu oamenii care constituiau ierarhia de partid și de stat. Dificultatea lor, sub Ceaușescu, era că Puterea, deși se baza pe corupția lor, în același timp îi îngrădea prin condiția politică de a-i stăpîni, șantajindu-i cu denunțul în fața legii: încălcătorii ai legii cu voie, speculanții și traficanții „oficiali” erau continuu aserviți ei de cei care, după capriciu și interes, le conservau sau le suspendau dreptul de a trafica. După căderea lui Ceaușescu, această enormă rețea mafiotă de economie paralelă, suprapusă, cum spuneam, traseelor de influență și corupție ale administrației de partid și de stat, s-a salvat în interiorul regimului Iliescu, printr-un pact politic care s-a realizat, probabil, în primele săptămîni de după Decembrie 1989. Această vastă rețea clientelară este absolut fidelă regimului Iliescu, dintr-un motiv foarte simplu: el nu doar că a salvat-o de radicalitatea revoluției anticomuniste, dar a și eliberat-o de amenințarea inculturii capricii ceaușiste. Mai rațional, pentru că e totuși constrins de anumite proceduri democratice, regimul Iliescu oferă un spațiu ideal de înflorire pentru toată peștra speculanților administrației de partid și de stat din vechiul regim Ceaușescu. Cel mai spectaculos beneficiar al răsturnării lui Ceaușescu a fost rețeaua de trafic și speculă a economiilor subterane, încarnată în sistemul de relații de influență și șantaj prin care administrația de partid și de stat își manifesta eficacitatea. În esență, după Decembrie 1989, această rețea a fost legalizată. Expresia politică a acestei legalizări este regimul Iliescu.

Prin urmare, veritabilul partid de susținere a regimului Iliescu nu este PDSR/PSM/PRM/PUNR, este partidul administrației de partid și de stat a vechiului regim Ceaușescu. Fondul comun al partidelor citate se explică prin extracția lor comună: în esență, toate au aceleași interese, exprimate prin etichetele etatism colectivizat în economie și autoritarism social în politică. Cît despre electoratul acestui partid, el este alcătuit din marea masă a celor care, fără voia lor, au fost obișnuiți să profite pasiv și mizer de slabele și nedemnele avantaje ale economiilor colectiviste (salarii de subsistență asigurate, ireponsabilitate în muncă, tolerare a chiulului și a micilor furturi din avutul public etc.): acești oameni sprijină regimul Iliescu pentru a-și asigura supraviețuirea ca clasă socială parazită.

În fond, dacă ne gîndim bine, regimul Iliescu nu este doar regresiv din punct de vedere politic, este un regim bazat pe încurajarea dezastruoasă a parazitismului de stat și pe lîngusirea vicioasă a publicului larg cu mirajul seducător al ireponsabilității.

Perjo

Secolul XX începe și sfârșește cu un război în Balcani

Secolul XXI se apropie, precedat de mari umbre. Trebuie să scoatem iarăși hărțile de la începutul secolului. El a început cu războiul din Balcani și se încheie cu alt război în Balcani, în fața neputinței totale a comunității internaționale. E impresionant faptul că, în urmă cu doi-trei ani, toți sărbătoream un sfârșit de secol minunat, prodigios, s-a vorbit despre sfârșitul istoriei, despre soluționarea problemelor, despre triumful capitalismului și al democrației. După trei ani, am căzut într-o perplexitate totală. Toate problemele se pun din nou, totul trebuie regândit. Nu există strategii sigure și în tot răul, acesta e un bine - că nu există dogme, nu există catehisme pentru un proiect absolut nou. E bine să fii scriitor sau artist, pentru că istoria a demonstrat că este tot atât de imaginativă ca și artiștii.

Ce rol joacă Europa?

Sînt partizan al Tratatului de la Maastricht. Cred că e o ocazie unică pe care o are Europa de a avansa spre o formă de pace și comuniune și de a evita hegemoniile și rupturile. Dacă nu e Maastricht, e Bosnia, Serbia, Herțegovina, purificarea etnică... E incredibil cum acest concept al Regilor Catolici a putut să revină. O revenire înspăimîntătoare. Cred în puterea Maastricht-ului de a evita acest lucru în viitor.

Culturile vor defini noua ordine internațională

Tratatul de Uniune Europeană este împotriva reintrării triburilor și a idoliilor?

Îmi dau seama că tot ce credeam că pierise a reapărut la acest sfârșit de secol: triburile și idoliilor. Cele mai urite aspecte ale naționalismului, xenofobia, antisemitismul, antiislamismul, rasismul, apariția formațiunilor politice ultrareacionare... Cred că în final culturile vor defini noua ordine internațională, dacă o putem numi astfel. Dar libertatea de manifestare a culturilor a fost condiționată și frînată de războiul rece, care a împărțit lumea în două tabere ideologice simpliste. Încheindu-se războiul rece, toate aceste culturi care fuseseră reprimat prin disputa dintre Est și Vest s-au manifestat în Europa și dincolo de Europa.

Chiar dincolo de Europa?

Timp de 500 de ani, Occidentul s-a plimbat prin toată lumea, impunându-și valorile fără să întrebe pe nimeni nimic, fără să ceară voie nimănui. Iar astăzi, drept rezultat, printr-o altă lucruri, pe care însuși Occidentul le-a promovat, bunăoară informația instantanee, economia globală, aceste culturi se întorc în Occident fără a-i cere voie. Pe de o parte avem naționalismul în Europa, pe de alta emigranții care vine dinspre vechile domenii coloniale europene. Drept care, Europa secolului XXI are de ce să se aștepte la niște dificultăți îngrozitoare. La

CARLOS FUENTES

Culturile vor defini noua ordine mondială

un capăt idoliilor și triburile, iar la celălalt capăt robotul vesel, robotul fericit al societății capitaliste postcomuniste. Există un teren intermediar între aceste două extreme? Se va putea concilia satul global cu satul local? Se va putea concilia economia globală cu particularismele, etniile și nevoile de ordin cultural, adeseori cit se poate de îndreptățite? Va fi cu putință o conciliere între dezvoltarea Nordului și subdezvoltarea Sudului?

Țările care nu știu să articuleze sisteme federale sau autonomii se destramă

Aveți cumva și un răspuns?

Cred că ar trebui să se înțeleagă și să se accepte că determinismele economice sau forța militară nu rezolvă problemele culturilor. Acestea se impun, mai devreme sau mai târziu. Libertate pentru culturi, libertate pentru cei ce transmit culturile - cei care fac istoria, făcînd culturile. Noi toți. Respect față de străin, față de emigrant, față de muncitori. Trebuie stabilite formele politice, sociale, culturale pentru a accede la ceea ce se cheamă acum, după căderea capitalismului și a comunismului, postcapitalism: o economie de piață cu valori spirituale și cu simțul justiției sociale. Pentru că această cădere a comunismului nu a însemnat triumful justiției sociale nici la est, nici la vest de Elba, nici la nord, nici la sud de Río Bravo.

„Un călugăr pelerin din Evul Mediu spunea că un om imperfect este acela care nu se simte în largul său decît în propria-i țară; un om ceva mai perfect este acela care se simte în largul său pretutindeni, iar omul cu adevărat perfect este acela căruia nu-i place nicăieri. Eu aparțin celei de-a doua categorii: mă simt în largul meu în multe locuri și vreau să rămîn în această imperfecțiune sau perfecțiune intermediară.“ Cu aceste cuvinte, Carlos Fuentes se definește cetățean al lumii. Deși legat în mod special de Mexic, unde s-a născut, se simte „îndatorat“ multor țări: Republicii Chile și Argentinei, unde a crescut; Statelor Unite ale Americii, unde a predat; Franței, unde a fost ambasador al țării sale; Spaniei „din 20.000 de motive“.

Carlos Fuentes (1928) a început să scrie la 11 ani, iar un an mai târziu a citit Don Quijote, lectură pe care o reia în fiecare an în Săptămîna Mare. Poate că opera sa cea mai caracteristică este „Terra nostra“, o pledoarie pentru libertatea individuală în societatea modernă. În toată opera sa, manifestă o viziune critică asupra lumii.

Cum poate fi garantată această libertate pentru culturi?

Prin sisteme federale. Una din realizările autentice ale SUA, care a asigurat măreția acestei țări, a fost crearea sistemului federal nord-american. Forța Statelor Unite constă în flexibilitatea și inteligența sistemului lor federal. Țările lumii care au izbutit să creeze sisteme federale sînt cele mai stabile, de exemplu SUA, Germania, Japonia. Țările care nu au știut să articuleze un sistem federal sau de autonomii, precum fosta Uniune Sovietică sau fosta Iugoslavie, s-au dezintegrat. Spania a făcut un mare pas înainte, creînd un sistem de autonomii ce împiedică fracturile balcanice și permite culturilor să se manifeste sub aspectul lor pozitiv, de contribuție la comunitatea generală.

Cea mai grea problemă a secolului XXI vor fi migrațiile

Marile migrații vor fi una din principalele amenințări ale secolului XXI.

Migrațiile masive din răsăritul spre apusul Europei și dinspre sud spre nord vor fi problema cea mai grea pentru secolul XXI. Cum să-i primești, cum să-i tratezi pe femeia și pe bărbatul care nu sînt ca noi? Aici va fi marea amenințare. Ce se va întîmpla cu bosniacii? Ce se va întîmpla cu haitienii în emisfera noastră? Ce se va întîmpla cu muncitorul migrator mexican în SUA? Se face un nou zid al Berlinului, așa cum a propus Buchanan în Convenția republicană? Un zid de ciment pentru a stăvili intrarea mexicanilor, în momentul în care celebrăm un tratat al liberului schimb? Un adevărat paradox, nu-i așa!? Trebuie să ne deschidem, trebuie să ne educăm pentru o lume metisă, pentru o lume a imigrării, pentru o lume care nu va mai fi curat albă, occidentală.

Octavio Paz a spus chiar în paginile revistei noastre că acesta nu a fost un secol bun pentru America Latină.

A fost cel mai bun secol. Am dobîndit o mai bună cunoaștere de sine; societatea civilă începe să răstoarne centralismul asfixiant al lumii coloniale; ia naștere o societate ce se organizează de jos în sus și dinspre periferie; există o extraordinară vigoare a artelor, în pictură, în cinematografie, care reflectă istoria noastră; niciodată ca în acest secol copiii nu au avut mai mult acces la educație, sănătate și muncă; există mai buni administratori; administrațiile publice sînt din ce în ce mai viabile și întreprind reforme fundamentale. Să comparăm toate acestea cu viața din secolele dominate de colonialism.

Dar criza economică?

Este o problemă aproape universală. Să analizăm puțin formulele de dezvoltare care pînă acum ni s-au părut a fi valabile. Marea noastră problemă economică, în America Latină, este pur și simplu faptul că o formă de dezvoltare care a îndeplinit o funcție foarte importantă de-a lungul secolului XX și care se poate numi dezvoltarea stabilizatoare, înlocuirea importurilor, dezvoltarea bazată pe împrumuturile din exterior, piețele închise, subvenționarea consumatorului, facilitățile acordate investitorilor, absența impozitelor etc. s-a terminat. Era o formulă ce a permis unor țări ca a mea să atingă în 40 de ani o dezvoltare de 6% pe an. Iar acest model e terminat, fără a se fi găsit o nouă formulă de dezvoltare.

Capitalismul fără program social va duce la eșec

Se va găsi o formulă.

Sîntem buni imitatori, noi, cei din America Latină. Ne place să credem că există formule magice de sorginte europeană, nord-americană, ce ne vor rezolva nouă problemele prin puterea unei magii. Așa au crezut cei ce au realizat independența latino-americană; era suficient să copieze legile unor instituții din SUA, din Franța, din Anglia pentru a dobîndi ipso facto democrații prospere, democrații occidentale. Nu a funcționat. Era țara legală ascunzînd țara reală. Azi există riscul de a imita un capitalism thatcherian, reaganian, aflat de-acum și el în criză în locurile lui de origine. Astfel că și noi, latino-americieni, trebuie să ne întrebăm cu seriozitate ce fel de capitalism dorim.

Și, după părerea dvs., care ar fi acela?

Un capitalism lipsit de valori, precum acela pe care l-au practicat doamna Thatcher și domnul Reagan? Un capitalism de tip european, avînd la bază cooperarea socială, protecția muncitorului,

negocierea colectivă etc.? Sau capitalismul de stat, japonez, care a funcționat cel mai bine dintre toate? Implantarea unei formule de capitalism pur, un *laissez faire*, fără a avea un program social duce la eșec, după cum a demonstrat experiența lui Carlos Andrés Pérez în Venezuela. În schimb, Salinas de Gortari a adăugat un capitol social la politica sa de liberalizare economică. Astăzi, funcționarii tezaurului american se plimbă prin America Latină spunând: „Dacă vreți cu adevărat să reușiți, adăugați un program social la proiectele voastre de reformă liberal-economică. Altfel vă așteaptă eșecul”. Eu cred că sîntem într-o epocă de opțiuni care, după mine, nu trebuie să fie radicale, cu toate că problemele sînt foarte mari.

Există încă probleme de justiție.
Da, simțim nevoia de justiție. S-a produs identificarea națiunii cu cultura, dar nu și a națiunii cu justiția. De aici provin o seamă de probleme foarte grave, însă cultura pe care am elaborat-o vreme de 500 de ani este o cultură ce ne unește pe toți înăuntrul fiecărei națiuni și dincolo de fiecare națiune ca ibero-americani și, dincolo de Ibero-America, cu Spania și cu Portugalia.

America Latină și rolul ei în secolul XXI nu pot fi înțelese fără cultura metisă

Ce s-ar fi întâmplat dacă acum 500 de ani în loc să vină spaniolii ar fi venit englezii? Am avea acum democrații mai stabile?

Am fi cu toții foarte nenorociți, pentru că nu am fi pregătiți pentru secolul XXI: nu am avea experiența metisajului. Englezii ar fi comis pur și simplu un genocid împotriva indienilor. Spaniolii nu l-au comis. Au murit oameni, a existat munca silnică, au fost grozavii, dar nu mai mari decît grozaviile pe care noi, latino-americani moderni, le impunem populației noastre indigene. Conquista nu s-a încheiat: azi sîntem noi conquistadorii. Esențial însă rămîne faptul că a fost creată o cultură metisă, fără de care nu pot fi înțelese nici America Latină și nici rolul ei în secolul XXI. E o cultură făcută de urmașii indienilor, africanilor, europenilor. Nu i-am vîrît pe indieni în rezervații. Sfîrșitul sclaviei, eliberarea negrilor, s-a produs cu mult mai devreme decît în SUA. Iar acesta e un lucru important pentru a rezolva problemele pe care le avem de înfruntat în secolul XXI. Fără a uita, repet, că țelul Americii Latine în secolul XXI este acela de a nu se înșela pe sine și de a-și da seama că acum trebuie să realizeze dezvoltarea economică pe baza justiției sociale și a democrației politice. Și fără a găsi prețurile pentru a sacrifica democrația, pentru că nu mai în felul acesta se va putea realiza dezvoltarea. Și fără a spune că sîntem foarte democrați, deși nu avem justiție socială etc.

Republica e a tuturor sau a nimănu

Dar Cuba?

Problema Cubei este foarte serioasă și grea. Neexistînd flexibilitate în această dispută dintre SUA și Cuba, mulți dintre noi avem temerea că rezultatul va fi o Numancia cubaneză. Eu am o mai veche neînțelegere cu Cuba tocmai din cauza culturii. După ce am întîmpinat revoluția cubaneză cu euforia cu care toți am întîmpinat-o, împotriva lui Pablo Neruda și împotriva mea a fost lansat un atac nedrept din partea unor burocrăți stalinisti ai culturii cubaneze, al căror unic scop, mai ales în ceea ce îl privea pe Neruda, era să demonstreze că ei erau mai comunisti decît el, în speranța că se vor face remarcați de Fidel Castro. L-am denunțat. Dar, după cum am condamnat atunci cultura stalinistă, birocratică, totalitară ce se impunea în Cuba, tot astfel trebuie să apar drepturile pe care le are Cuba, ca oricare altă țară din America Latină, în situația în care se încearcă o supunere a ei față de SUA. Eu cred că Fidel Castro va fi terminat în ziua în care îl va lua în brațe președintele SUA.

Pentru moment l-a luat în brațe Manuel Fraga.

Eh, tiranii galicieni... (risete) au un sindicat al lor, o frăție a autoritarilor galicieni. Galicia e singura regiune din lume care a ținut doi dictatori absoluți în secolul XX. Acum, vorbind serios, sper că, în Cuba, tineretul dinlăuntru și din afara țării va reuși să faurească pînă la urmă republica martiană. Marti spunea că republica e a tuturor, iar dacă nu, a nimănu.

Prezentare și traducere de ANGELA MARTIN

Acest interviu, realizat de ROSA MORA, a apărut în revista spaniolă *Babelia* în septembrie 1992. Evenimentele istorice și politice petrecute între timp în Europa și pe cele două continente americane nu îl fac mai puțin actual, dimpotrivă, îl pun în perspectivă, adică îl conferă o valoare suplimentară. Contextul românesc, cu circumstanțele lui agravante, nu poate decît să-i intensifice rezonanța. (A.M.)

REQUIEM

Poetul clasicizat (Alecsandri, de exemplu) este, pentru noi, o pură abstracțiune; corespondența bardului, un eventual jurnal, „inedite”, toate acestea nu ar stîrni astăzi decît cel mult un interes filologic, de cercetător obscur și uneori complexat.

Nu același lucru se întîmplă însă cu scriitorii la a căror moarte am asistat. Pe aceștia i-am cunoscut (direct sau indirect) în timpul vieții, i-am văzut mișcîndu-se, acționînd, i-am văzut ca oameni. Ei nu au avut încă vreme să fie anexați la vreun clișeu școlar, la vreuna dintre exprimările frumoase ale istoriei literare. Ei nu sînt nici poeți naționali, nici luceferi. Ei continuă să fie oameni, și aceasta în măsura în care sînt (și nu patetizez din rațiuni retorice) morții noștri. De aceea, o revistă care își propune să-i adune între paginile ei pe cei „care ne-au părăsit de la marea cutremur din 1977 pînă foarte de curînd” (cum face „Manuscriptum” nr. 1-4/1993) nu poate fi decît un pomelnic. (Scriind aceste cuvinte mă intristez pentru a nu știu cîta oară în fața tocirii și patetizării ieftine a lor: „morții noștri”, „pomelnic” au devenit la fel de goale de sens și de pline de melodramatism și ipocrizie ca și „morții Revoluției noastre”, singurul remediu în fața acestei degradări rămîne citirea lor în cheie religioasă – citire pe care o și recomand în privința cuvintelor pe care le-am folosit.) După cum observa Petru Creția în deschiderea revistei, „prezentul număr, conținînd texte propriu-zis literare, jurnale, corespondență, traduceri, fotografii, desene, tot ce am putut aduna, are o aură emoțională pe care altele o au mai puțin”. Aceasta se întîmplă însă nu numai în ceea ce-i privește pe prietenii, rudele, cunoscuții celor decedați. Textele însele dețin această încărcătură psihologică.

Acest număr al revistei „Manuscriptum”, chiar dacă nu întotdeauna conține scrieri care să vorbească direct despre moarte, este o carte a morții. Întîlnim aici texte – majoritatea mai puțin reprezentative sau mai puțin specifice (lucru care capătă în acest context un farmec aparte) – de scriitori ca: Nichita Stănescu, Leonid Dimov, Grigore Hagiu, Virgil Mazilescu, Gheorghe Pituț, Constantin Noica (scrisori către Eliade), N. Steinhardt (dedicații și scrisori), Marius Robescu (fragment de roman), Radu Petrescu, Florin Mugur, Ion Caraion (eseu), Vasile Lovinescu, Geo Bogza, Ioana Em. Petrescu ș.a. Ideea morții domină totul, chiar și în paginile cele mai optimiste – și aceasta pentru că întîlnim incontinuu acele vieți-în-vederea-morții (sau pe care noi le percepem astfel). Pozele însele, din care ei ne zîmbesc tineri și ferice, par că au haloul specific pozelor ceramice din cimitire. Trebuie doar să mai fie decupate oval.

Lipsește, bineînțeles, o mulțime de nume (pe care le vom întîlni, probabil, într-un număr viitor al revistei): Mircea Scarlat, Edgar Papu, Sorin Titel, Dana Dumitriu, Daniel Turcea, Petre Tuțea, Ion Negoitescu, Vintilă Horia, Eta Boeriu, Ioan Petru Culianu, Marin Preda, Șerban Cioculescu ș.a. În paranteză fie spus, nu ne putem abține să nu observăm decimarea extraordinară pe care a suferit-o cultura noastră în ultima perioadă a comunismului: unii plecau în străinătate, alții mureau, iar alții le făceau pe amîndouă.

Ca orice carte (căci carte este, ca de obicei, impresiionantul volum al revistei „Manuscriptum”), ea refuză să rămînă înghețată în starea ei de obiect. Dintr-o „carte a morții”, ea devine pur și simplu o *Carte a morților* (deci cu învățături despre moarte și, în consecință, despre viață). Căci cum altfel să fie citite acele zguduitoare jurnale de muribund, ca cel al lui Modest Morariu și cel al lui Virgil Mazilescu? Durerile îngrozitoare ale lui Modest Morariu sau alcoolizările dispe-

MANUSCRIPTUM

14 1993
(90 - 93) ANUL XXIV

H. STANESCU • ELIADE • NICOLA • GEO BOGZA
ION BĂDESCU • JINCA • HAGIU • EUGEN BĂRBULESCU
V. LOVINESCU • ION CARAION • V. MAZILESCU
LEONID DIMOV • ROBERT MOARARU • ROMANUS GOGA
MARIUS ROBESCU • ION TITEL • RADU PETRESCU

rate ale lui Virgil Mazilescu pun, pur și simplu, între paranteze arta, denunțînd-o ca pe un moft (de altfel, Mazilescu își arată ehiar în mod fățîș disprețul față de ea). Se pare că sînt unele momente în care arta nu mai conțea prea mult. Tu însuți, ca cititor, nu mai ai pretenția să găsești structuri elaborate și „exprimări îngrijite” cînd te afli în fața unei asemenea suferințe. Durerile lui Modest Morariu și disperarea lui Virgil Mazilescu sînt mult mai impresionante decît orice operă literară încheată, cu toate trufiile ei.

Avem însă această conștiință a deriziunii artei (și nu știu dacă din fericire sau din păcate) numai cînd sîntem confrunțați cu astfel de momente. În rest, îi putem găsi tot felul de justificări. Artă e „ceva mare”, ce depășește moartea” ș.c.l.

Să ne aruncăm o privire și la cei ce ne vorbesc despre scriitorii decedați. Sînt acolo (pe lângă soții, surori, prieteni) și discipolii, cei care s-au format în exercițiul admirației: Nichita Stănescu este introdus de o prezentare a lui Ion Stratian, Leonid Dimov de un cuvînt al lui Mircea Cărtărescu. În domeniul artei avem, cum nu?, o groază de consolări pentru cei dispăruți.

CEZAR PAUL-BĂDESCU

EDITURA HUMANITAS

FRANÇOISE DOLTO

Cînd apare copilul

O FIȘANALIZĂ
DĂ SFATURI PĂRINTELOR

Traducere din franceză de Delia Vasiliu și Rodica Stoicescu

Considerată un geniu al practicii psihanalitice, Françoise Dolto (1908-1988) a pus bazele psihanalizei pentru copii în Franța. Între anii 1977 și 1978 a răs-puns, zi de zi, în cadrul unei emisiuni radiofonice de mare succes, scrisorilor primite de la părinți confrunțați cu „dificultăți” în creșterea copiilor lor. Această carte reunește esențialul răspunsurilor sale. Autoarea nu și-a propus să „facă” psihanaliză; ea dă sfaturi utile, argumentate psihanalitic.

Françoise DOLTO
Cînd apare copilul

Piața Presei Libere nr. 1, cod 79734,
tel. 617.29.87; 617.65.75
Director general GABRIEL LIICEANU
Director editorial ADRIANA IRIMIA
Director managerial GRIGORE ARSENE

